Expertgroep Toetsen PO

Beoordelingskader onderwijskundige en organisatorische aspecten andere eindtoetsen

IDnummer	**15.003**
Naam Toets:	CESAN Eindtoets
Aanvrager	SM&C Internet services b.v.
Beoordelaars	Vincent Jonker, Heleen Strating
Datum beoordeling	14 september 2015
Datum toevoeging Expertgroep	2 oktober 2015

Inhoudsopgave

Inhoud ... 3
Validiteit toets ... 3
Handleiding ... 3
Taal ... 4
Lezen ... 4
Zakelijke teksten ... 4
Fictionele, narratieve en literaire teksten ... 5
Taalverzorging ... 5
Rekenen ... 6
Verdeling toetsopgaven over domeinen ... 6
Verdeling toetsopgaven over onderdelen ... 7
Opgaven met en zonder context ... 7
Gebruik kladpapier ... 7
Gebruik rekenmachine ... 8
Toetsopgaven op niveau 1S en 1F (S/F) ... 8
Leerlingrapport ... 9
Leerlingen ... 100
Afname eindtoets ... 122
Organisatie eindtoets ... 13

Verzamelstaat ... 14

Inhoud

Validiteit toets

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
V 1.1	Heeft de toetsaanbieder op enigerlei wijze inzichtelijk gemaakt hoe de toetsopgaven zijn gekoppeld aan de domeinen en de onderdelen (hiervoor kan gebruik gemaakt worden van Bijlage 1 (taal) en Bijlage 2 (rekenen). Een andere vorm (bijvoorbeeld d.m.v. toetsmatrijzen) is ook mogelijk)?	**ja**	Bijlage B is wel een beetje 'leeg'. Lange volzinnen waar eigenlijk steeds niets staat, hooguit de percentages van verschillende typen opgaven geven informatie, maar dit moet wel steeds nagekeken worden op opgave-niveau
V 1.2	Dragen de items in de toets bij aan de validiteit van de toets (hierbij gaat het om aspecten als relevantie, objectiviteit en efficiëntie van de items)?	**Ja**	
Oordeel		**voldoende**	
Toevoeging Expertgroep Toetsen PO			De toetsaanbieder geeft aan dat zij in de toekomst bijlage 2 beter en duidelijker zullen beschrijven, met daarbij een heldere koppeling van de items. De kwaliteit van een aantal items behoeft wel aandacht.

Handleiding

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
H 1.1	Is er een handleiding aanwezig met daarin een verantwoording van de gemaakte keuzes ten aanzien van de toetsinhoud, de afnamevorm, de cesuur, en de psychometrische aspecten van de toets?	**ja**	Er is een mismatch tussen tabel 2.1 (uit wetenschappelijk rapport) en de feitelijke opgaven. Wordt hier verwezen naar een oude versie?
Oordeel		**voldoende**	
Toevoeging Expertgroep Toetsen PO			Tabel 2.1 verwijst naar de steekproeftoets hierin werden dezelfde opgaven gebruikt, maar in een andere volgorde.

Taal

Lezen

Zakelijke teksten

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
L 1.1	Lezen de leerlingen informatieve teksten en maken ze daar opdrachten bij?	**ja**	
L 1.2	Lezen de leerlingen instructieve teksten en maken ze daar opdrachten bij?	ja	
L 1.3	Lezen de leerlingen betogende teksten en maken ze daar opdrachten bij?	ja	
L 2.1	Voldoen de teksten die de leerlingen lezen aan de tekstkenmerken zoals beschreven in het Referentiekader?	ja	
L 3.1	Wordt in de toets als kenmerk van de taakuitvoering techniek en woordenschat getoetst?	ja	
L 3.2	Wordt in de toets als kenmerk van de taakuitvoering begrijpen getoetst?	ja	
L 3.3	Wordt in de toets als kenmerk van de taakuitvoering interpreteren getoetst?	ja	
L 3.4	Wordt in de toets als kenmerk van de taakuitvoering samenvatten getoetst?	ja	
L 3.5	Wordt in de toets als kenmerk van de taakuitvoering opzoeken getoetst?	ja	Ja, echter niet als taak bij een tekst. Alle items bij dit kenmerk zijn in één blok als losse opzoekvragen geformuleerd.
L 3.6	Worden in de toets de verschillende kenmerken van de taakuitvoering evenwichtig getoetst binnen het subdomein zakelijke teksten?	ja	
Oordeel		**Voldoende**	
Toevoeging Expertgroep Toetsen PO			De keuze voor het toetsen van de taakuitvoering 'Opzoeken' als losse opzoekvragen is een bewuste keuze van de toetsaanbieder. De toetsaanbieder geeft aan dat dit voort komt uit het vak 'studievaardigheden' waarbij het onderdeel getoetst wordt door aparte informatieve tekstfragmenten die bedoeld zijn om zoekend te lezen.

Fictionele, narratieve en literaire teksten

L 4.1	Lezen de leerlingen fictionele, narratieve en literaire teksten en maken ze daar opdrachten bij?	**ja**	geen poezie
L 5.1	Voldoen de teksten die de leerlingen lezen aan de tekstkenmerken zoals beschreven in het Referentiekader?	ja	
L 6.1	Wordt in de toets als kenmerk van de taakuitvoering begrijpen getoetst?	ja	
L 6.2	Wordt in de toets als kenmerk van de taakuitvoering interpreteren getoetst?	ja	
L 6.3	Worden in de toets de verschillende kenmerken van de taakuitvoering evenwichtig getoetst binnen het subdomein fictionele, narratieve en literaire teksten?	ja	alleen qua uitvoering en vormgeving lijken alle teksten sterk op elkaar. Dat is niet geheel zoals dergelijke teksten er in de werkelijkheid uit zien.
Oordeel		**voldoende**	
Toevoeging Expertgroep Toetsen PO			De toetsaanbieder geeft aan dit eerste jaar bewust te hebben gekozen voor een eenvoudige, rustige uitstraling, waarbij zij zich realiseren dat een andere lay-out een gunstige invloed kan hebben op de duidelijkheid van de vragen. In overleg met onderwijskundigen, inhoudsdeskundigen en vormgevers willen ze de komende jaren het toetsmateriaal aanpassen, door onder andere de vormgeving van de teksten meer te laten verschillen, conform de praktijk.

Taalverzorging

Code	Vragen	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
T 1.1	Worden de leerlingen getoetst op verschillende categorieën van spellingsproblemen en - regels?	ja	dit domein wordt in zijn geheel op dag 1 van de afname getoetst. Onderbouwing van keuze verdeling opgaven 1f-2f over deze 7 onderscheiden deelgebieden wordt niet verstrekt I.t.t. opgaven bij Zakelijke teksten en Fictie, is hier geen codering van de opgaven op itemniveau gebruikt.
T 1.2	Worden de leerlingen getoetst op regels voor lettergreepgrenzen?	ja	
T 1.3	Worden de leerlingen getoetst op regels voor woordgrenzen?	ja	
T 1.4	Worden de leerlingen getoetst op morfologische spelling?	ja	
T 1.5	Worden de leerlingen getoetst op regels voor werkwoordspelling?	ja	
T 1.6	Worden de leerlingen getoetst op overige regels?	ja	

T 1.7	Worden de leerlingen getoetst op leestekens?	ja	
T 1.8	Is er een evenwichtige verdeling tussen opgaven rond niet-werkwoordspelling, werkwoordspelling en interpunctie (dit zal moeten blijken uit de inhoudelijke verantwoording)?	ja	
Oordeel	Om voor dit subdomein een voldoende te kunnen krijgen, dienen alle vragen (T 1.1 tot en met T 1.8) met **JA** te worden beantwoord.	**voldoende**	
Toevoeging Expertgroep Toetsen PO			De toetsaanbieder geeft aan dat de vragen vrij zijn van codering, omdat ze in een categorieënblok zijn en dus herkenbaar als een specifiek item. De onderverdeling van de referentieniveaus is gebaseerd op de richtlijnen van Staatsblad 265 (2010). Er is gestreefd naar een gelijke verhouding van de vragen per toetsdag. Taalverzorging heeft een set van 39 vragen, welke goed in verhouding staat met de andere blokken op die dag.

Rekenen

Verdeling toetsopgaven over domeinen

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
D.G	Ligt het percentage toetsopgaven uit het domein Getallen tussen de 30% en 40%?	**ja**	
D.Vh	Ligt het percentage toetsopgaven uit het domein Verhoudingen tussen de 20% en 30%?	**ja**	
D.M/mk	Ligt het percentage toetsopgaven uit het domein uit het domein Meten & meetkunde tussen de 20% en 30%?	**ja**	
D.Vb	Ligt het percentage toetsopgaven uit het domein Verbanden tussen de 15% en 20%?	**ja**	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dienen alle vragen met **JA** te worde beantwoord	**voldoende**	

Verdeling toetsopgaven over onderdelen

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
O.D	Is iedere opgave onder één onderdeel geplaatst?	**ja**	
O.B	Is het percentage toetsopgaven uit onderdeel B ten minste 20 procent?	**ja**	
O.C	Is het percentage toetsopgaven uit onderdeel C ten minste 30 procent?	**ja**	
O.BC	Is het percentage toetsopgaven uit onderdeel C hoger dan het percentage toetsopgaven uit onderdeel B?	**ja**	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dienen alle vragen met **JA** te worden beantwoord.	**voldoende**	

Opgaven met en zonder context

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
C.1	Bevat de toets voor het domein Getallen ten minste 30 procent contextopgaven?	**ja**	
C.2	Bevat de toets voor het domein Getallen ten minste 20 procent contextloze opgaven?	**ja**	
C.3	Bevat de toets voor het domein Verhoudingen ten minste 30 procent contextopgaven?	**ja**	
C.4	Bevat de toets voor het domein Verhoudingen ten minste 20 procent contextloze opgaven?	**ja**	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dienen alle vragen met **JA** te worden beantwoord.	**voldoende**	

Gebruik kladpapier

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
K.1	Mogen de leerlingen bij ten minste 80 procent van de toetsopgaven kladpapier gebruiken?	**ja**	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dient deze vraag met **JA** te worden beantwoord.	**voldoende**	

Gebruik rekenmachine

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
R.1	Mogen de leerlingen bij maximaal 20 procent van de toetsopgaven de rekenmachine gebruiken?	**ja**	De leerlingen mogen bij 10 uit 95 opgaven de rekenmachine gebruiken
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dient deze vraag met **JA** te worden beantwoord.	**voldoende**	
Toevoeging Expertgroep Toetsen PO			De toetsaanbieder geeft aan dat de handleiding op dit punt zal worden aangescherpt met aandachtspunten ten behoeve van de standaardisatie. Er worden geen organisatorische problemen verwacht. De rekenmachineopgaven zijn zo geconstrueerd dat leerlingen ze ook kunnen maken zonder rekenmachine.

Toetsopgaven op niveau 1S en 1F (S/F)

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
S/F.1	Zijn de opgaven van de toets breed samengesteld qua moeilijkheid?	**ja**	
S/F.2	Bevat de toets ten minste de inhouden van 1F en 1S?	**ja**	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dient deze vraag met **JA** te worden beantwoord.	**Voldoende**	

Leerlingrapport

Code	***Vragen***	***Mogelijke antwoorden / oordelen***	***eventuele toelichting***
LR 1.1	Stelt de toetsaanbieder voor elke individuele leerling een leerlingrapport op?	**ja**	
LR 1.2	Bevat het leerlingrapport de totaalscore?	**ja**	
LR 1.3	Maakt het leerlingrapport duidelijk op welk niveau de toets is afgelegd (alleen van toepassing als de toets op meerdere niveaus kan worden afgenomen.	**ja**	
LR 1.4	Geeft het leerlingrapport een advies omtrent het te volgen vervolgonderwijs waarbij ten hoogste twee van de volgende naastgelegen schoolsoorten of leerwegen worden aangegeven: praktijkonderwijs, basisberoepsgerichte leerweg, kaderberoepsgericht leerweg, gemengde/theoretische leerweg, havo, vwo?	**ja**	
LR 1.5.1	Geeft het leerlingrapport aan welk eindniveau de leerling heeft behaald ten opzichte van de referentieniveaus 1F en 2F voor taalverzorging?	**ja**	
LR 1.5.2	Geeft het leerlingrapport aan welk eindniveau de leerling heeft behaald ten opzichte van de referentieniveaus 1F en 2F voor lezen?	**ja**	
LR 1.5.3	Geeft het leerlingrapport aan welk eindniveau de leerling heeft behaald ten opzichte van de referentieniveaus 1F en 1S voor rekenen?	**ja**	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dienen alle vragen met **JA** te worden beantwoord (1.5.1 tot en met 1.5.3 gelden voor alle toetsen die met ingang van 1 januari 2016 worden afgenomen).	**voldoende**	

Leerlingen

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
LL 1.1	Kunnen alle leerlingen (de hierboven vermelde uitzonderingen daargelaten) de toets op hun eigen niveau maken? (dit kan op meerdere manieren: uitgebreide toets die verschillende niveaus afdekt, adaptieve toets, diverse niveautoetsen)	**ja**	Men zegt dat de niveaus voldoende uit elkaar lopen, toch zou het goed zijn als er aanwijsbaar een eenvoudiger toets zou zijn (een N-toets tov een B-toets (toetswijzer)
A	Wordt op enigerlei wijze[1] voorzien in een aangepaste afname voor leerlingen met dyscalculie?	**nee**	
B	Wordt op enigerlei wijze[7] voorzien in een aangepaste afname voor leerlingen met dyslexie?	**ja**	Voorleesversie beschikbaar
C	Wordt op enigerlei wijze[7] voorzien in een aangepaste afname voor leerlingen met een visuele beperking (slechtzienden[2])?	**ja**	Grootbeeldversie en voorleesversie beschikbaar, verwijzing naasr braille-versie van centrale eindtoets Er is een zwart-wit versie van beide toetsboekjes, maar bij rekenopgaven worden de grijs-tinten in de zwart-versie lastig te lezen
D	Wordt op enigerlei wijze[7] voorzien in een aangepaste afname voor leerlingen met een auditieve beperking?	**nee**	
E	Wordt op enigerlei wijze[7] voorzien in een aangepaste afname voor leerlingen met cognitief zwakke leerling (vermoedelijke uitstroom naar praktijkonderwijs of VSO)?	**nee**	Hier wordt niet specifiek in voorzien door een gerichte aanpassing: dit wordt enkel onderbouwd door de bandbreedte van opgaven (1F/2F) te noemen. Dit zou nog wat sterker moeten, want 'aangepaste afname' impliceert meer dan wat inherent is aan de basale toetsconstructie.
F	Wordt in de handleiding beschreven dat en hoe de school kan komen tot een adequate aanpassing in overleg met de aanbieder als het aanbod van toetsen en de aanpassingen bij de afname bij een beperking (of bijvoorbeeld meervoudige beperkingen) niet leiden tot een adequate aanpassing? [7]	**ja**	middels verwijzing naar CITO
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dient tenminste vraag LL 1.1 met **JA** te worden beantwoord. Vragen A tot en met F vormen een checklist voor de onderwijsinhoudelijke experts, zodat zij LL 1.1 kunnen beantwoorden.	**onvoldoende**	

[1] Hieronder valt ook de mogelijkheid dat de toetsontwikkelaar in de handleiding verwijst naar de mogelijkheid tot gebruik van een aangepaste versie van de centrale eindtoets.
[2] Blinde leerlingen kunnen indien nodig gebruik maken van de braille versie van de centrale eindtoets.

Toevoeging Expertgroep Toetsen PO			De toetsaanbieder geeft aan dat zij denken dat leerlingen met dyscalculie de toets goed kunnen maken, wanneer hier rekening mee gehouden wordt op school. Leerlingen met dyscalculie kunnen baat hebben bij extra tijd en een rustige werkplek. Voor zover bekend bij de toetsaanbieder is er geen toetsversie te construeren op basis van wetenschappelijk onderzoek, die voorziet in de specifieke behoeften van leerlingen met dyscalculie. De toetsaanbieder geeft aan dat voor dyslectische leerlingen een grootbeeldversie beschikbaar is. De voorleesversie waar eerder wel sprake van was, is komen te vervallen. De beveiliging van de auditieve versie was niet te garanderen, waarna de toetsaanbieder deze heeft teruggetrokken. Ze zullen verwijzen naar de toetsversie met voorleesfunctie van het CITO. De leerlingen met een auditieve beperking kunnen feitelijk de 'normale' toetsversie maken, omdat deze voor iedereen leesbaar is. In de toets is geen luistervaardigheid opgenomen. De toetsaanbieder geeft aan dat het mogelijk is om een toets te maken met enkel 1F vragen, echter de toetsaanbieder wilde één toets aanbieden voor alle leerlingen.

Afname eindtoets

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
A 1.1	Is het eerste afnamemoment voorzien in het tijdvak 15 april – 15 mei?	**ja**	
A 1.2	Is er een mogelijkheid voor een tweede afnamemoment (voor leerlingen die de eerste afname zijn verhinderd)?	**ja**	
A 1.3.1	Staat in het TR/de handleiding vermeld hoe de directeur de leerlingen voor de toets moet aanmelden?	**ja**	
A 1.3.2	Staat in het TR/de handleiding vermeld welke hulpmiddelen leerlingen mogen gebruiken?	**ja**	
A 1.3.3	Worden in het TR/de handleiding de voorwaarden aan de (wijze van) geheimhouding van de toetsopgaven door de schooldirecteur beschreven?	**ja**	
A 1.3.4	Wordt in het TR/de handleiding de geheimhouding van de toetsopgaven door de toetsaanbieder geregeld?	**ja**	
A 1.3.5	Worden in het TR/de handleiding de voorwaarden aan de (wijze van) openbaarmaking van de toetsopgaven door de toetsaanbieder beschreven?	**ja**	
A 1.3.6	Worden in het TR/de handleiding de voorwaarden aan de (wijze van) waarop toezicht op de leerlingen wordt gehouden beschreven?	**ja**	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dienen alle vragen met **JA** te worden beantwoord.	**voldoende**	

Organisatie eindtoets

Opmerking: over de operationaliseringsvragen betreffende digitale toetsen (O 1.1.2 en O 1.1.3) wordt nog overleg gevoerd.

Code	*Vragen*	*Mogelijke antwoorden / oordelen*	*eventuele toelichting*
O 1.1.1 (schriftelijke toets)	Bestaat de toets uit 100% nieuwe opgaven (d.w.z. opgaven die niet eerder zijn opgenomen in de eindtoets) voor zowel taal als rekenen? *Gedurende de overgangsperiode schooljaar 2014/2015 en 2015/2016:* Bestaat de toets uit 50% nieuwe opgaven (d.w.z. opgaven die niet eerder zijn opgenomen in de eindtoets) voor zowel taal als rekenen? (hierbij dienen de nieuwe opgaven evenredig te zijn verdeeld over de domeinen (taal: lezen een taalverzorging; rekenen: getallen, verhoudingen, meten en meetkunde, verbanden).	**ja** **ja**	
O 1.1.2 (digitale toets)	Is er sprake van een adequaat *calibratiedesign*: a. Zijn er voldoende observaties? b. Is er voldoende samenhang in design? c. Zijn er methoden voorzien om na te gaan of de schatting van de itemparameters adequaat is in de operationele fase van de toets.	N.v.t.	
O 1.1.3 (digitale toets)	Is er sprake van de adequate *verversingsstrategie* a. … voor niet geselecteerde items? b. … voor items met discrepanties in parameters in het calibratiedesign en de operationele fase? c. … voor items die uitgelekt lijken? d. … voor items die over jaargangen heen anders functioneren?	n.v.t.	
Oordeel	Om dit thema met een voldoende te kunnen afsluiten dient in het geval van een schriftelijke toets vraag O 1.1.1 met **JA** (of n.v.t.) te worden beoordeeld, in het geval van een digitale toets dienen de vragen O 1.1.2 (a tot en met c) en O 1.1.3 (a tot en met d) met **JA** te worden beantwoord.	voldoende	

Verzamelstaat

Thema's	*Mogelijke oordelen*
Inhoud	
Validiteit toets	**voldoende**
Handleiding	**voldoende**
Taal	**voldoende**
Lezen	**voldoende**
Taalverzorging	**voldoende**
Rekenen	**voldoende**
Verdeling toetsopgaven over domeinen	**voldoende**
Verdeling toetsopgaven over onderdelen	**voldoende**
Opgaven met en zonder context	**voldoende**
Gebruik kladpapier	**voldoende**
Gebruik rekenmachine	**voldoende**
Niveaus S en F (*nog uitwerken)*	**voldoende**
Leerlingrapport	**voldoende**
Leerlingen	**onvoldoende**
Afname eindtoets	**voldoende**
Organisatie eindtoets	**voldoende**

Zoals eerder vermeld dienen ook aan de gestelde eisen betreffende de overige taaldomeinen te worden voldaan wanneer het schooladvies wordt gebaseerd op meer dan de domeinen lezen en taalverzorging. In dat geval geldt ook onderstaand schema.

Thema's	*Mogelijke oordelen*
Inhoud	NVT
Taal	
Schrijven	voldoende/onvoldoende
Mondelinge taalverzorging	voldoende/onvoldoende
Begrippenlijst	voldoende/onvoldoende